

afbeelding der nesten van vele solitaire soorten, daar hierin als 't ware een levenswerk van den schrijver, die zich reeds 40 jaren aan dit doel gewijd heeft, is neergelegd. Verder geeft het geheele werk een goed inzicht in het leven en werken der Bijen, zoodat de omvangrijke titel niet te veel belooft. Mogen velen in ons land hunne kennis op hymenopterologisch gebied door het bestudeeren van dit werk vergrooten; het zal hun zonder twijfel aangename uren bezorgen.

Schovenhorst, Putten (G.), Juli 1923.

J. TH. OUDEMANS.

Bruchus bixae Drapiez.

Deze *Bruchus*-soort, welke aan mij werd toegezonden door Dr. A. RECLAIRE te Hilversum¹⁾, werd in aantal waargenomen in orleaan — orlean — of annotto (ook wel annotto — of anotto genoemd) -zaden²⁾, afkomstig van *Bixa orellana* L., de Orlean — Rokoe — of Roekoeboom. De kevertjes knaagden aan het binnenste der cinnaberroode zaden.

Ik heb getracht in de literatuur iets omtrent dezen *Bruchus* te weten te komen, wat mij niet gelukte, zoodat ik de gewaardeerde hulp inriep van den heer G. C. CHAMPION

1) De zaden waren door de N.V. Polak & Schwarz's Essencefabrieken te Hilversum uit Ascuncion in Paraguay ontvangen en door de Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam als orleanzaden herkend.

2) De zaden zijn met een rood kleurenden, naar viooltjes riekenden, bitteren, slijmerigen zaadmantel (arillus) omgeven, waaruit eene violette of vuurroode massa, onder den naam van orleaan, orlean (portug. orelhãna), kernrood, rokoe of roekoe, ook wel oeroeke, anno'to, annotto, anotto, annato, orleana, orleans of terra orellana in den handel gebracht wordt.

Om de orlean te bereiden wrijft men de rijpe doosvruchten fijn onder water, roert alles goed om, laat de kleurige massa gisten, waarna men het neerslag rustig laat bezinken, hetwelk daarna gedroogd en tot koekjes verwerkt kan worden.

Allerhande eetwaren, zooals onze gele boter en onze van buiten rood geverfde Leidsche en zoetemelksche kazen, zijn hare kleuren aan de behandeling met orlean verschuldigd. Wollen stoffen en calicots met eene bruine of donkerroode tint kunnen eveneens met orlean geverfd zijn. Ook worden de kleurstoffen uit orlean gebezigd tot het drukken op katoen, tot het kleuren van papier, voor water- en olieverven enz. De Orinoco-Indianen besmeren hun lichaam met een mengsel van orlean en ricinusolie tegen muskietensteken. Door verschillende procédé's verkrijgt men uit orlean eene gele (orelline) en eene vermiljoenroode kleurstof (bixine).

(Woking — Surrey — England), aan wien het, dank zij zijne relaties met het British Natural — History — Museum, gelukte, aan mij den naam en de bekende literatuur op te geven. De soort werd door DRAPIEZ beschreven in de Annales générales des Sciences physiques T. 5, Bruxelles 1820, p. 120, Pl. LXXIV fig. V, als *Bruchus bixae* (Bruche du Rocouier) uit Brazilië. De beschrijving is zeer onvolledig en de afbeelding veel te licht gekleurd, wellicht naar een zeer immatuur exemplaar.

Later heeft GYLLENHAL (in: C. J. SCHOENHERR'S Synonymia Insectorum Ier Band, Eleutherata oder Kaefer, 4er Theil, Fam. *Curculionidae*, Paris 1833, p. 32) eene uitvoerige latijnsche diagnose en beschrijving gegeven, waarnaar ik, met het ontvangen materiaal, de hierbij gevoegde beschrijving laat volgen.

In habitus en gemiddeld in grootte, als ook wat de kleur aangaat, komt zij veel met *Bruchus chinensis* L. overeen; opvallend echter is het totaal ontbreken der twee samenhangende witte of geelachtige viltvlekken aan de basis van het halsschild, vóór het scutellum; ook is het scutellum opvallend breeder, aan den top uitgerand en geheel witachtig of rossig behaard. Kop lichter of donkerder roodbruin; voorhoofd, tusschen de oogen, evenals bij *chinensis*, met iets verhevene langslin. Tasters donker. Sprieten samengedrukt, geheel roodgeel; een sexueel verschil er van, als bij *chinensis*, zag ik niet. Halsschild trapeziumvormig, naar voren sterk versmald en daar slechts weinig breeder dan de kop, in het midden van de basis iets uitgezakt, met scherpe achterhoeken; fijn en dicht bestippeld, lichter of donkerder bruinrood, ook wel meer pikzwart of donkerbruin, vooraan met een licht middenstreepje; aan weerszijden breed geelwit of meer rossig behaard, in welke behaarde strooken zich gewoonlijk drie flauw aangeduide donkere vlekjes bevinden, van welke dat naar den zijrand het grootst is. Dekschilden aan de basis weinig breeder dan het halsschild, van daar naar achteren geleidelijk verbreed; elk aan den top duidelijk afgerond, ongeveer tweemaal zoo lang als het halsschild; bovenop neergedrukt, met fijne stippellijnen; lichter of donkerder roodbruin, ook wel op de

voorhelft of, behalve den rand, aan het uiteinde geheel donker gekleurd; in de tusschenruimten, aan de basis, wit, geelwit of rossig behaard; over het midden en naar het uiteinde met eenige, meer of minder duidelijke, dito vlekjes, zoo ook aan het uiteinde aldus behaard; soms ontbreken die vlekjes totaal; ook kan de lichte beharing, soms wat breed, langs den naad, tot aan het uiteinde doorloopen. Veelal is het midden van het halsschild veel donkerder dan de rest van het lichaam. Onderzijde geheel roodachtig of het geheele sternum donker gekleurd. Pygidium roodbruin, aan de basis en gedeeltelijk ook over het midden meer of minder licht behaard. Voor- en middelpooten licht roodgeel, achterpooten meer roodbruin. Sommige exemplaren zijn nagenoeg totaal lichtrood of geelrood.

Achterdijen sterk verbreed en aan de buitenzijde gewelfd; op den onderkant, tot het inleggen der schenen, gegroefd en nabij het uiteinde, aan den buitenrand, iets uitgebogen; daartegenover, aan den binnenkant, met een spitsen tand. Achterschenen ook tamelijk breed, het eerste tarslid gebogen. Middelschenen bij het ♂ aan den binnenrand van het uiteinde met een doorntje. Onderzijde en pooten fijn grauw behaard. Lengte ongeveer 2—3 mm.

Evenals chinensis L. en *ornatus* Bohem., moet ook deze soort tot het eigenlijke genus *Bruchus* L., en niet tot *Pachymerus* Thunb. of *Caryoborus* Schönh. gerekend worden (zie: Col. Neerl. III, p. 499).

Den Haag.

ED. EVERTS.

Acarologische Aanteekeningen LXXIII.

Rosensteinia nov. gen. NILS ROSEN VON ROSENSTEIN spreekt in zijn *Underrättelse om Barns Sjukdomar och deras Bote-medel*, Stockholm 1764, uitvoerig over den *acarus* = *Acarus siro* L. 1758 (= *Sarcoptes scabiei* L. autorum). — Dit genus behoort tot de *Canestriniidae*. Type *Rosensteinia sieversi* OUDMS. 1923; zie beneden.

Diagnose: Idiosoma langer dan breed, bijna vierhoekig